

LV

LV

LV

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 21.9.2009
COM(2009) 489 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par to, kā darbojas noteikumi par spiedogu iespiešanu trešo valstu valstspiederīgo ceļošanas dokumentos saskaņā ar 10. un 11. pantu Regulā (EK) Nr. 562/2006, ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss)

1. IEVADS

Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. marta Regula (EK) Nr. 562/2006, ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss, turpmāk tekstā — „ŠRK”)¹ stājās spēkā 2006. gada 13. oktobrī. Ar ŠRK tika apstiprināts ar Padomes Regulu (EK) Nr. 2133/2004² ieviestais pienākums ieceļošanas un izceļošanas brīdī sistemātiski iespiest spiedogu trešo valstu valstspiederīgo ceļošanas dokumentos. Kodeksā arī sniegts saraksts ar dokumentiem, kuros iespiež ieceļošanas vai izceļošanas spiedogu, kā arī ar dokumentiem, uz kuriem attiecas atbrīvojums no spiedoga iespiešanas. Turklāt valsts kompetentajām iestādēm ir paredzēta iespēja pieņemt, ka trešās valsts valstspiederīgais, kura ceļošanas dokumentā nav ieceļošanas spiedoga, neatbilst attiecīgajā dalībvalstī piemērojamiem uzturēšanās ilguma nosacījumiem. Attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam ir iespēja atspēkot šo pieņēmumu. Ja šī persona šo pieņēmumu neatspēko, to var izraidīt no attiecīgo dalībvalstu teritorijas.

Komisija 2006. gada 6. novembrī pieņēma ieteikumu par kopējas „Robežsargu rokasgrāmatas”³ („RR”) izveidi, kurā sniegtas konkrētas norādes par spiedoga iespiešanu ceļošanas dokumentos (II daļas I iedaļas 4. punkts) un jo īpaši par atbrīvojumiem no spiedoga iespiešanas, par gadījumiem, kad ceļošanas dokumentā vairs nav brīvas vietas spiedoga iespiešanai, par spiedoga iespiešanu tādu trešo valstu valstspiederīgo ceļošanas dokumentos, kuriem ir vajadzīga vīza, utt.

Saskaņā ar ŠRK 10. panta 6. punktu „Komisija līdz 2008. gada beigām iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par to, kā darbojas noteikumi par spiedogu iespiešanu ceļošanas dokumentos”.

Lai iegūtu informāciju par to, kā īstenoti noteikumi par spiedogu iespiešanu trešo valstu valstspiederīgo ceļošanas dokumentos, Komisija 2008. gada augustā dalībvalstīm nosūtīja aptaujas anketu. Prasītās informācijas saņemšanai nācās nosūtīt vairākus atgādinājumus. Šis ziņojums ir sagatavots, pamatojoties uz atbildēm, ko sniedza divdesmit piecas Šengenas dalībvalstis. Divas dalībvalstis (Malta un Portugāle) prasīto informāciju neiesniedza⁴.

2. SPIEDOGA IESPIEŠANAS REŽĪMA GALVENIE ELEMENTI

Pirmkārt, ir jāievēro pienākums ieceļošanas un izceļošanas brīdī sistemātiski iespiest spiedogu trešo valstu valstspiederīgo ceļošanas dokumentos, ja šie valstspiederīgie Šengenas zonā ierodas uz īsu laiku, kas nepārsniedz trīs mēnešus sešu mēnešu laikposmā.

¹ OV L 105, 13.4.2006., 1. lpp.

² Padomes 2004. gada 13. decembra Regula (EK) Nr. 2133/2004 par prasību dalībvalstu kompetentām iestādēm sistemātiski apzīmogot trešo valstu pilsoņu ceļošanas dokumentus, kad viņi šķērso dalībvalstu ārējās robežas, OV L 369, 16.12.2004., 5. lpp.

³ Komisijas 2006. gada 6. novembra Ieteikums par kopējas „Robežsargu rokasgrāmatas (Šengenas rokasgrāmatas)” izveidi dalībvalstu kompetento iestāžu lietošanai, veicot personu kontroli uz robežas, C (2006) 5186 galīgā redakcija.

⁴ Tā kā Šveice Šengenas *acquis* piemēro tikai kopš 2008. gada 12. decembra, tai netika lūgts aprakstīt pieredzi saistībā ar spiedogu iespiešanu.

Jāatgādina, ka robežpārbaudžu atvieglināšanas gadījumā saskaņā ar ŠRK 8. pantu robežsargiem tik un tā ir pienākums ieceļošanas un izceļošanas brīdī iespiest spiedogu trešo valstu valstspiederīgo ceļošanas dokumentos.

ŠRK 10. panta 3. punktā ir noteikti atbrīvojumi no sistemātiskas spiedoga iespiešanas pienākuma, piemēram, attiecībā uz tādu valstu vadītāju un augstu amatpersonu ceļošanas dokumentiem, kuru ierašanās ir iepriekš oficiāli saskaņota, izmantojot diplomātiskus kanālus, kā arī citām minētajā pantā norādītajām kategorijām.

Spiedogu ieceļojot un izceļojot nespiež ES, Norvēģijas, Īslandes, Lihtenšteinas un Šveices valstspiederīgo ceļošanas dokumentos. Turklāt, ievērojot vietējās pierobežas satiksmes režīmu, saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1931/2006⁵ 6. pantu spiedogu nespiež pierobežas iedzīvotāju dokumentos. Trešo valstu valstspiederīgo, kas ir ES pilsoņu ģimenes locekļi, ceļošanas dokumentos ieceļojot un izceļojot spiedogs nav jāspiež, ja viņi uzrāda uzturēšanās atļauju, ko dalībvalsts izsniegusi saskaņā ar Direktīvas 2004/38/EK⁶ 10. pantu.

Spiedoga iespiešanas praktiskā kārtība ir izklāstīta ŠRK IV pielikumā par spiedogu iespiešanu, ar kuru, piemēram, ieviesti kopēji noteikumi par spiedoga iespiešanu ceļošanas dokumentos trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem ir vajadzīga vīza, vai dalībvalstu pienākums norīkot valstu kontaktpunktus, kas atbild par informācijas apmaiņu attiecībā uz robežšķērsošanas vietās izmantoto ieceļošanas un izceļošanas spiedogu drošības kodiem.

Ar ŠRK 10. panta 3. punkta pēdējo daļu ir ieviesta iespēja ārkārtas gadījumos pēc trešās valsts valstspiederīgā lūguma spiedogu nespīest, ja iespiests spiedogs attiecīgajai personai varētu radīt nopietnus sarežģījumus (piemēram, politiska rakstura). Tādā gadījumā ieceļošanas vai izceļošanas spiedogs jāiespiež atsevišķā lapā, kuru izsniedz attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam.

Ar ŠRK 11. pantu ir ieviesta iespēja pieņemt, ka trešās valsts valstspiederīgais uzturas nelikumīgi, ja, viņam uzturoties Šengenas dalībvalstī vai izceļojot no Šengenas zonas, tiek konstatēts, ka dokumentā nav ieceļošanas spiedoga. Šādā situācijā trešās valsts valstspiederīgais var atspēkot šo pieņēmumu, jebkādiem līdzekļiem sagādājot ticamus pierādījumus — piemēram, transporta biļetes, viesnīcas rēķinus vai pierādījumus par viņa uzturēšanos ārpus Šengenas zonas —, apliecinot, ka viņš ir ievērojis nosacījumus par īslaicīgas uzturēšanās ilgumu Šengenas zonā. Šajā gadījumā kompetentajām valsts iestādēm saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem un praksi ceļošanas dokumentā ir jānorāda diena, kad, un vieta, kur attiecīgā persona šķērsojusi dalībvalsts ārējo robežu.

Turklāt trešās valsts valstspiederīgajam var izsniegt veidlapu, kas ieviesta ar ŠRK VIII pielikumu. Šo veidlapu izsniedz vienīgi tad, ja trešās valsts valstspiederīgais pierāda, ka ir ievērojis īslaicīgas uzturēšanās ilguma nosacījumu, kaut arī viņa ceļošanas dokumentā nav ieceļošanas spiedoga.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 20. decembra Regula (EK) Nr. 1931/2006, ar ko nosaka vietējās pierobežas satiksmes noteikumus pie dalībvalstu ārējām sauszemes robežām, OV L 405, 30.12.2006., 1. lpp.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, OV L 158, 30.4.2004., 77. lpp.

Ja šī persona nelikumīgas uzturēšanās pieņemumu neatspēko, kompetentās iestādes to var izraidīt no attiecīgo dalībvalstu teritorijas.

Dalībvalstīm ir pienākums informēt citai citu, Komisiju un Padomes Ģenerālsēkretariātu par to praksi attiecībā uz nelikumīgas uzturēšanās pieņemumu un tā atspēkošanu.

3. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA PAR TO, KĀ PIEMĒROTI NOTEIKUMI PAR SPIEDOGU IESPIEŠANU TREŠO VALSTU VALSTSPIEDERĪGO CEĻOŠANAS DOKUMENTOS, UN AR TO SAISTĪTAJĀM GRŪTĪBĀM

Savās atbildēs dalībvalstis apliecina, ka tās pilnībā, pareizi un sistemātiski nodrošina spiedoga iespiešanu trešo valstu valstspiederīgo ceļošanas dokumentos ieceļošanas un izceļošanas brīdī. Dalībvalstis atzīst, ka šā pienākuma izpildē nav saskārušās ar būtiskām problēmām. Līdz ar to nav ziņots par īpašām problēmām saistībā ar gaidīšanas laiku uz ārējām robežām vai spiedoga iespiešanu, ja robežpārbaudes ir atvieglinātas saskaņā ar ŠRK 8. pantu.

Turpmāk sniegts dalībvalstu aprakstīto grūtību apkopojums.

- *Nav citu dalībvalstu ieceļošanas spiedogu.*

Komisija uzsver, ka vienīgi sistemātiska spiedoga iespiešana dod iespēju droši apliecināt ārējās robežas šķērsošanas dienu un vietu, un tāpēc tā ir nepieciešama, lai pārbaudītu, vai trešās valsts valstspiederīgais ir ievērojis Šengenas zonā atļauto uzturēšanās ilgumu (skatīt arī 5. punktu).

- *Nolasīšanas grūtības, nepareizi iespiesti spiedogi (piemēram, virs vīzas ielīmes, pārklājot vīzas mašīnlasāmo daļu un tādējādi liedzot iespēju pārbaudīt to ar optiskajām lasītājiekārtām), virs iepriekšējiem spiedogiem iespiesti spiedogi, daļēji (redzama tikai daļa spiedoga), haotiski un ne hronoloģiski iespiesti spiedogi, neskaidri un neprecīzi (piemēram, pāri pases lappušu malām vai nesalasāmi pārāk maza tintes daudzuma dēļ) iespiesti spiedogi.*

Komisija atgādina, ka, lai būtu iespējams viegli un pareizi noteikt, cik ilgi trešās valsts valstspiederīgais uzturējies Šengenas teritorijā, RR 4.6. punktā ir aprakstīta ieteicamā spiedogu iespiešanas prakse, un konkrēti:

- spiedogi pēc iespējas jāiespiež hronoloģiskā secībā, lai varētu vieglāk atrast datumu, kurā persona pēdējo reizi šķērsojusi robežu;
- izceļošanas spiedogs jāiespiež ieceļošanas spiedoga tuvumā;
- spiedogs jāiespiež horizontāli, lai to varētu viegli nolasīt;
- spiedogu nedrīkst spiest, pārklājot citus spiedogus, ieskaitot citu valstu iespiestos spiedogus.

Turklāt jāatgādina, ka ŠRK IV pielikuma 3. punktā ir ietverti noteikumi par to, kā iespiež spiedogu ceļošanas dokumentos, kuros ir vīza. Proti, „spiedogu pēc iespējas iespiež tā, lai tas nosegtu vīzas malu, neietekmējot vīzas datu salasāmību vai drošības elementus vīzas ielīmē. Ja ir jāiespiež vairāki spiedogi [...], tos iespiež lapā, kas atrodas pretī lapai, kur ir vīza. Ja šo

lapu nevar izmantot, spiedogu iespiež nākamajā lapā. Mašīnlasāmajā daļā spiedogus nespiež.”

- *Ceļošanas dokumentā vairs nav vietas spiedoga iespiešanai — īpaši kravas automobiļu vadītājiem vai pierobežas iedzīvotājiem, kuri bieži šķērsro ārējo robežu —, un nav ES regulējuma šajā jautājumā.*

Nākot klajā ar RR, Komisija apzinājās, ka ir iespējama situācija, ka dokuments, kurš trešās valsts valstspiederīgajam dod tiesības šķērsot robežu, nav izmantojams spiedoga iespiešanai, jo tajā vairs nav brīvu lappušu. Šādā gadījumā trešās valsts valstspiederīgajam tiek ieteikts iesniegt pieteikumu jaunas pases saņemšanai, lai turpmāk būtu iespējams iespiest spiedogu. Ja pasē, kurā vairs nav vietas spiedoga iespiešanai, ir derīga vīza, jāpieprasa jauna vīza, ko ielīmēt jaunajā pasē.

Dažas dalībvalstis uzdeva jautājumu par to, vai 10. panta 3. punkts, ar kuru paredzēta iespēja ārkārtas gadījumos spiedogu nespīst, ja ieceļošanas vai izceļošanas spiedogs attiecīgā trešās valsts valstspiederīgajam varētu radīt nopietnus sarežģījumus, ir piemērojams gadījumā, ja trešās valsts valstspiederīgā ceļošanas dokumentā nav brīvu lappušu spiedoga iespiešanai. Komisija uzskata, ka šādā gadījumā minētais noteikums nav piemērojams, jo šāds atbrīvojums piemērojams vienīgi tad, ja spiedoga iespiešana attiecīgajai personai radītu sarežģījumus (piemēram, politiska rakstura). Neraugoties uz to, saskaņā ar RR sniegtajiem Komisijas ieteikumiem⁷ izņēmuma kārtā — un īpaši regulāru robežas šķērsotāju gadījumā — jaunu spiedogu iespiešanai var izmantot atsevišķu lapu. Šī lapa jāatdod trešās valsts valstspiederīgajam, un tajā jāiekļauj RR norādītie dati. Jebkurā gadījumā tas, ka pasē nav brīvas vietas, pats par sevi nav pietiekams iemesls, lai personai liegtu ieceļot.

Atsevišķas dalībvalstis atzīst, ka izmanto atsevišķas lapas ieceļošanas vai izceļošanas spiedoga iespiešanai pēc trešo valstu valstspiederīgo lūguma, īpaši kravas automobiļu vadītājiem, kuri bieži šķērsro ārējo robežu. Uzmanība būtu jāpievērš arī tiem pierobežas iedzīvotājiem, kuriem nav tiesību uz vietējās pierobežas satiksmes atļauju. Ir vērts norādīt, ka Ungārija un Slovēnija uzspiež spiedogu uz atsevišķām lapām, kas pievienotas Horvātijas personas apliecībai. Šīs divas dalībvalstis šādai procedūrai ir piekritušas, pamatojoties uz 1997. gada divpusējiem nolīgumiem. Saskaņā ar Slovēnijas sniegto informāciju statistika liecina, ka ik gadu spiedogu iespiest uz atsevišķas lapas lūdz mazāk nekā 0,5 % kravas automobiļu vadītāju. Iesniedzot šādu lūgumu, trešo valstu valstspiederīgie kā iemeslu galvenokārt norāda augstās izmaksas jaunas pases saņemšanai. Atsevišķos gadījumos trešo valstu valstspiederīgie vēlas, lai viena lappuse paliktu brīva kādai citai vīzai vai uzturēšanās atļaujai.

Komisija uzskata, ka iepriekš aprakstītie gadījumi nebūtu uzskatāmi par atbrīvojumu no spiedoga iespiešanas, jo tie neietilpst ŠRK 10. panta 3. punkta pēdējās daļas piemērošanas jomā.

- *Trūkst vienotākas procedūras spiedoga iespiešanai ceļošanas dokumentos trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ceļo kopā ar bērniem.*

Starptautiskā Civilās aviācijas organizācija ir izdevusi vairākus nesaistošus ieteikumus, tostarp par principa „viena persona — viena pase” piemērošanu. Šis princips ir atzīts

⁷ RR 4.5. punkts.

Kopienas līmenī⁸. Ja šo principu piemērotu trešās valstis, tas dotu iespēju piemērot noteikumus par spiedoga iespiešanu katras attiecīgās personas ceļošanas dokumentos.

- *Jautājums par to, vai nepieciešams iespiest spiedogu ceļošanas dokumentos tiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem ir derīga Šengenas dalībvalsts izsniegta uzturēšanas atļauja.*

Komisija uzskata, ka ceļošanas dokumentos tiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem ir derīga Šengenas dalībvalsts izsniegta uzturēšanas atļauja, spiedogs nav jāspiež. Spiedoga iespiešana pasē ir paredzēta, lai būtu iespējams noteikt, vai trešās valsts valstspiederīgais ir ievērojis Šengenas zonā atļauto īslaicīgās uzturēšanās ilgumu. Šī loģika nav piemērojama attiecībā uz tiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem ir derīga uzturēšanās atļauja, jo atļautais uzturēšanās ilgums tajā Šengenas dalībvalstī, kura izdevusi atļauju, ir atkarīgs no uzturēšanās atļaujas derīguma. Spiedoga iespiešana pasē izceļošanas un atkārtotas ieceļošanas brīdī nemaina atļauto uzturēšanās ilgumu, kāds noteikts Šengenas dalībvalsts izdotajā uzturēšanās atļaujā. Uzturēšanās ilguma ievērošanas pārbaudēm attiecībā uz personām, kurām ir uzturēšanās atļauja un kuras šķērso ārējās robežas un ceļo uz citām Šengenas dalībvalstīm, ir jāpamatojas uz ziņošanu par atrašanos citā Šengenas dalībvalstī saskaņā ar Šengenas Konvencijas⁹ 22. pantu. Iespējams, ka šie noteikumi liedz aprēķināt uzturēšanās ilgumu tikpat viegli kā spiedogu pārbaudes gadījumā. Tomēr šādas sekas izriet no tādas telpas izveides, kurā ir atcelta robežkontrole uz iekšējām robežām. Jāuzsver, ka līdz šim Komisija nav saņēmusi informāciju, ka trešo valstu valstspiederīgie, kuriem ir Šengenas dalībvalsts izsniegta uzturēšanās atļauja, būtu ļaunprātīgi izmantojuši savas ceļošanas tiesības, lai uzturētos citā dalībvalstī ilgāk par trim mēnešiem.

4. INFORMĀCIJA PAR TREŠO VALSTU VALSTSPIEDERĪGAJIEM, KURIEM SPIEDOGS NETIEK IESPIESTS (10. PANTA 3. PUNKTS), UN PAR ATBRĪVOJUMIEM NO SPIEDOGA IESPIEŠANAS

Vairums dalībvalstu nevāc statistikas datus par to, cik daudzi trešo valstu valstspiederīgie lūdz nespīest spiedogu, vai vispār neregistrē šādus lūgumus. Dažas dalībvalstis atzīst, ka trešo valstu valstspiederīgo lūgumu ir bijis maz, un tie izskatīti katrs atsevišķi.

Papildus tam tika uzdoti jautājumi par spiedoga iespiešanu ceļošanas dokumentos un uzturēšanās ilguma aprēķināšanu trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir Eiropas Savienības pilsoņu ģimenes locekļi un kuri ceļo ar uzturēšanās atļauju saskaņā ar Direktīvas 2004/38/EK 10. pantu.

Komisija atgādina, ka trešo valstu valstspiederīgo, kas ir Eiropas Savienības pilsoņu ģimenes locekļi, ceļošanas dokumentos ieceļojot un izceļojot spiedogs nav jāspiež, ja viņi ceļo ar uzturēšanās atļauju, ko dalībvalstis izsniegušas saskaņā ar Direktīvas 2004/38/EK 10. pantu, un ceļo kopā ar ES pilsoņiem, kuri izmanto pārvietošanās vai uzturēšanās brīvību. Savukārt, ja trešās valsts valstspiederīgais, kas ir Eiropas Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, ceļo viens pats vai ja persona, kas pavada Eiropas Savienības pilsoni, neuzrāda iepriekš minēto

⁸ Padomes 2004. gada 13. decembra Regula (EK) Nr. 2252/2004 par drošības elementu un biometrijas standartiem dalībvalstu izdotās pasēs un ceļošanas dokumentos, OV L 385, 29.12.2004., 1. lpp. Šo principu piemēro visas dalībvalstis, izņemot Austriju un Nīderlandi.

⁹ OV L 239, 22.9.2000., 19. lpp.

uzturēšanās atļauju (piemēram, šī persona dzīvo kopā ar ES pilsoni ārpus ES, un tai nav uzturēšanās atļaujas), spiedogs ir jāiespiež.

Ir neiespējami izvairīties no situācijām, kurās trešās valsts valstspiederīgais, kas ir Eiropas Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, apvieno ceļojumus, kuros viņš pavada ES pilsoni, kurš izmanto savu pārvietošanās brīvību, vai pievienojas šim pilsonim, un kuros trešās valsts valstspiederīgais ceļo viens pats. Komisija uzskata, ka šāda situācija var šķist mulsinoša, taču nerada reālas problēmas — ja trešās valsts valstspiederīgais ceļo viens pats, viņa uzturēšanās ilgums Šengenas zonā nedrīkst pārsniegt maksimāli atļauto ilgumu, t.i., trīs mēnešus. Ja trešās valsts valstspiederīgais pavada Eiropas Savienības pilsoni, uz šā trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās ilgumu neattiecas ierobežojums par trim mēnešiem sešu mēnešu laikposmā.

Visbeidzot, dažas dalībvalstis ierosina papildināt sarakstu, kurā norādītas to personu kategorijas, kuru ceļošanas dokumentos spiedogu nespiež, iekļaujot starptautisko pasažieru un kravas vilcienu apkalpes locekļus. Komisija atbalsta šo ierosinājumu un sāks procedūru, lai vilcienu apkalpes locekļiem saistībā ar viņu profesionālo darbību tiktu noteikts atbrīvojums no spiedoga iespiešanas līdzīgi kā lidaparātu pilotiem un jūrnikiem, jo vilcieniem ir jāievēro noteikts grafiks.

5. INFORMĀCIJA PAR TREŠO VALSTU VALSTSPIEDERĪGAJIEM, KURIEM, UZTUROTIES ŠENGENAS DALĪBVALSTĪ VAI IZCEĻOJOT NO ŠENGENAS ZONAS, TIEK KONSTATĒTS, KA CEĻOŠANAS DOKUMENTĀ NAV IECEĻOŠANAS SPIEDOGA, UN KURI ATSPĒKO VAI NEATSPĒKO NELIKUMĪGAS UZTURĒŠANĀS PIENĒMUMU (11. PANTS)

Ievērojams skaits dalībvalstu nevāc statistikas datus par to, cik daudz ir tādu trešo valstu valstspiederīgo, kuriem, uzturoties Šengenas dalībvalstī vai izceļojot no Šengenas zonas, tiek konstatēts, ka dokumentā nav ieceļošanas spiedoga, vai par to, cik personām attiecīgi izdodas vai neizdodas atspēkot nelikumīgas uzturēšanās pieņēmumu.

Dažas dalībvalstis (Slovēnija, Beļģija, Ungārija, Rumānija, Itālija un Igaunija) iesniedza precīzus statistikas datus ar grafikiem, norādot precīzu trešo valstu valstspiederīgo skaitu, vietu, kurā viņi ieceļojuši Šengenas zonā, un ieceļošanas datumu. Citas dalībvalstis iesniedza tikai vispārīgu informāciju par to, vai trešo valstu valstspiederīgo, attiecībā uz kuriem konstatēts, ka ceļošanas dokumentā nav ieceļošanas spiedoga, bijis daudz vai maz.

Ar ŠRK 11. panta 1. punktu valsts kompetentajām iestādēm ir paredzēta iespēja pieņemt, ka tad, ja ceļošanas dokumentā nav ieceļošanas spiedoga, šā dokumenta turētājs nav ievērojis attiecīgajā dalībvalstī piemērojamās uzturēšanās ilguma nosacījumus. Tomēr no dalībvalstu sniegtajām atbildēm nav skaidrs, vai dalībvalstu iestādes vienmēr pieņem, ka uzturēšanās ir nelikumīga, ja trešās valsts valstspiederīgā pasē nav ieceļošanas spiedoga.

Vairums dalībvalstu apliecina, ka tās izmanto ŠRK VIII pielikuma veidlapu, ja tiek apstiprināti pierādījumi par īslaicīgas uzturēšanās atļautā ilguma nosacījuma izpildi gadījumos, kad ceļošanas dokumentā nav ieceļošanas spiedoga. Dažas dalībvalstis (Vācija, Francija, Slovēnija un Dānija) norāda, ka tās neizmanto minēto veidlapu, bet trešās valstspiederīgā ceļošanas dokumentā iespiež labojuma spiedogu, kurā norādīts datums un vieta, kurā persona ieceļojusi Šengenas zonā. Dažas dalībvalstis norāda, ka izmanto abus paņēmienus (veidlapu un spiedogu).

Ungārija ziņoja, ka ir izstrādājusi valsts līmeņa Robežu reģistrācijas sistēmu, kurā reģistrē visus trešo valstu valstspiederīgos, kuri šķērso tās ārējo robežu vienā vai otrā virzienā. Attiecīgo informāciju var izmantot, lai atspēkotu nelikumīgas uzturēšanās pieņemumu, ja personas ieceļošanas vieta Šengenas zonā bijusi Ungārija. Bulgārija ir aprakstījusi līdzīgu Automātisko informācijas sistēmu „Robežkontrole”, un Rumānija — līdzīgu ieceļošanas/izceļošanas datubāzi.

Vairums dalībvalstu ir atzinušas, ka nevāc statistikas datus vai neuztur nekādu datubāzi par to, cik daudziem trešo valstu valstspiederīgajiem nav izdevies atspēkot nelikumīgas uzturēšanās pieņemumu. Dažas dalībvalstis atzīst, ka personas, kuras izraidītas tāpēc, ka nav atspēkots nelikumīgas uzturēšanās pieņemums, nav iespējas nošķirt no personām, kuras izraidītas citu iemeslu dēļ. Lielākā daļa dalībvalstu īpaši norāda, ka ir ieviesušas valsts līmeņa kārtību nelikumīgo imigrantu izraidīšanai. Dalībvalstis, kuras sniedza konkrētu informāciju par atpakaļnosūtītajiem trešo valstu valstspiederīgajiem (Igaunija, Latvija, Slovēnija, Nīderlande un Lietuva), informēja, ka visos gadījumos attiecīgās personas ir izvestas vai izraidītas no Šengenas zonas.

6. CITA INFORMĀCIJA SAISTĪBĀ AR 10. UN 11. PANTA NOTEIKUMU PIEMĒROŠANU

Grieķija informēja par automātiskas un ikdienas drošības koda nomaiņas ieviešanu ieceļošanas un izceļošanas spiedogiem, izmantojot elektronisku lietojumprogrammu, kas tiks izstrādāta speciāli šim mērķim.

Nesen Padomes Robežu jautājumu darba grupā Polija uzdeva jautājumu par to, kā iespiest spiedogu ceļošanas dokumentos, ja vecāka pasē ir divas vai vairākas Šengenas „C kategorijas” vīzas par pašu vecāku un viņa bērnu. Ņemot vērā dalībvalstu sniegto informāciju, secināms, ka dažādās dalībvalstīs šādos gadījumos prakse atšķiras, piemēram, blakus spiedogam tiek norādīts personu skaits vai bērna vārds. ŠRK nav iekļauti nekādi konkrēti noteikumi par šādā gadījumā ievērojamo procedūru. Komisija uzskata, ka principā uz katras pasē ielīmētās vīzas ielīmes ieceļošanas un izceļošanas brīdī būtu sistemātiski jāuzspiež spiedogs saskaņā ar ŠRK 10. pantu un IV pielikuma 3. punktu. Grūtības noteikt to, kuras personas ieceļošanai atbilst konkrētais spiedogs, varētu rasties, ja ir daudzkārtēja vīza un abas personas ceļo bieži. Tomēr, tā kā no dalībvalstīm nav saņemta informācija par to, cik bieži šādi gadījumi ir bijuši uz ārējām robežām, un par attiecīgajām praktiskajām grūtībām, Komisija neuzskata, ka būtu vajadzīgs paredzēt procedūru saskaņošanu attiecībā uz spiedogu iespiešanu ceļošanas dokumentos iepriekš aprakstītajos gadījumos.

Komisija vēlas pievērst uzmanību jautājumam par spiedoga iespiešanu ceļošanas dokumentos, ja ir pagaidu kārtā atjaunota robežkontrole pie iekšējām robežām saskaņā ar ŠRK 23. un turpmākajiem pantiem. Saskaņā ar 28. pantu, „*atjaunojot robežkontroli pie iekšējām robežām, mutatis mutandis piemēro attiecīgos II sadaļas noteikumus*”. Līdz ar to tiktu piemēroti daži attiecīgie noteikumi par robežkontroli uz ārējām robežām, piemēram, par personu robežpārbaudēm vai ieceļošanas atteikumu. Tomēr spiedogs uz Šengenas dalībvalstu kopējām robežām nebūtu iespiežams, jo persona paliek Šengenas zonā. Robežkontroles pagaidu atjaunošana pie iekšējām robežām nevar ietekmēt trešās valsts valstspiederīgā atļauto uzturēšanās ilgumu Šengenas zonā. Spiedoga iespiešana būtu maldinoša, jo tiktu iespiests otrs ieceļošanas spiedogs, kaut arī persona nebūtu izceļojusi. Tāpēc Komisija uzskata, ka, pagaidu kārtā atjaunojot robežkontroli pie iekšējām robežām, 10. pants nav piemērojams.

7. SECINĀJUMI

Pamatojoties uz sniegto informāciju, Komisija secina turpmāk minēto.

- (1) Pašlaik spēkā esošie Kopienas tiesību akti paredz pienākumu ieceļošanas un izceļošanas brīdī sistemātiski iespiest spiedogu trešo valstu valstspiederīgo ceļošanas dokumentos. ŠRK ir sniegts saraksts ar dokumentiem, kuros iespējš ieceļošanas vai izceļošanas spiedogu, un dokumentiem, uz kuriem spiedoga iespiešana neattiecas. Turklāt valsts kompetentajām iestādēm ir paredzēta iespēja pieņemt, ka persona, kuras ceļošanas dokumentā nav ieceļošanas spiedoga, neatbilst attiecīgajā dalībvalstī piemērojamiem uzturēšanās ilguma nosacījumiem, kā arī attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam ir paredzēta iespēja atspēkot šo pieņēmumu. Saskaņā ar ŠRK 10. panta 6. punktu Komisija līdz 2008. gada beigām iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par to, kā darbojas noteikumi par spiedogu iespiešanu ceļošanas dokumentos. Šo termiņu diemžēl nebija iespējams ievērot. Kavēšanos radīja tas, ka vairākas dalībvalstis informāciju iesniedza novēloti.
- (2) Komisija, tāpat kā ievērojams skaits dalībvalstu, uzsver, ka ir stingri jāievēro sistemātiskas, hronoloģiskas un pareizas spiedoga iespiešanas noteikumi, kas ieviesti ar ŠRK un RR. Šo noteikumu ievērošana veicina robežpārbaužu pareizu veikšanu un gaidīšanas laika samazināšanu uz ES ārējām robežām.
- (3) Komisija atgādina, ka kopēji noteikumi par spiedoga iespiešanu ceļošanas dokumentos trešo valstu valstspiederīgajiem, kuru dokumentos ielīmēta vīzas ielīme, ir noteikti ŠRK IV pielikuma 3. punktā.
- (4) Komisija uzver, ka ceļošanas dokumentiem tiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem ir derīga Šengenas dalībvalsts uzturēšanas atļauja, ir piemērojams atbrīvojums no pienākuma ieceļošanas un izceļošanas brīdī iespiest spiedogu.
- (5) Komisija uzskata, ka ŠRK 10. pants nav piemērojams, ja ir pagaidu kārtā atjaunota robežkontrolle pie iekšējām robežām saskaņā ar ŠRK 23. un turpmākajiem pantiem.
- (6) Komisija apzinās grūtības, ar kādām saskaras trešo valstu valstspiederīgie, kuri bieži šķērso robežu, piemēram, kravas automobiļu vadītāji vai pierobežas iedzīvotāji. Tomēr sarežģījumus, ko rada brīvu lappušu trūkums spiedoga iespiešanai, varētu novērst vienīgi ar automatizētu sistēmu, kurā reģistrētu ieceļošanu un izceļošanu un līdz ar kuru zustu vajadzība iespiest spiedogu. Komisija neuzskata, ka kravas automobiļu vadītāji būtu atbrīvojami no spiedoga iespiešanas, īpaši ņemot vērā dalībvalstu paustās bažas par nelikumīgu imigrāciju un nodarbinātību.
- (7) Komisija uzskata, ka nav vajadzības apsvērt papildu atbrīvojumus no spiedoga iespiešanas, izņemot vilcienu apkalpes locekļiem saistībā ar viņu profesionālo darbību, līdzīgi kā lidaparātu pilotiem un jūrniekiem, jo vilcieniem ir jāievēro noteikts grafiks. Komisija ierosinās pasākumus, lai šai personu kategorijai tiktu noteikts atbrīvojums no spiedoga iespiešanas.
- (8) Vērtējot pēc sniegtajām atbildēm, ievērojams skaits dalībvalstu nevāc statistikas datus par to, cik daudz ir tādu trešo valstu valstspiederīgo, kuriem, uzturoties attiecīgās valsts teritorijā vai izceļojot no Šengenas zonas, tiek konstatēts, ka dokumentā nav ieceļošanas spiedoga, vai par to, cik trešo valstu valstspiederīgajiem izdodas (vai

neizdodas) atspēkot nelikumīgas uzturēšanās pieņemumu. Komisija aicina dalībvalstis vākt šo informāciju un publiskot šos datus, lai būtu iespējams veikt labāku analīzi par to, kā darbojas spiedoga iespiešanas noteikumi.

- (9) Visbeidzot, vairākas dalībvalstis nav izpildījušas 11. panta 2. punkta pēdējā daļā noteikto pienākumu informēt citai citu, Komisiju un Padomes Ģenerālsekretariātu par to praksi attiecībā uz nelikumīgas uzturēšanās pieņemumu un tā atspēkošanu, kā paredzēts 11. pantā. Komisija aicina attiecīgās dalībvalstis izpildīt šo pienākumu viena mēneša laikā no šā ziņojuma pieņemšanas dienas.